

Назаренко Олена Василівна

доцент кафедри іноземних мов

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОБУТКІВ УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ- ПЕДАГОГІВ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ. В СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Система сучасної педагогічної підготовки в Україні, що спрямована на євростандартизацію та інтенсифікацію навчального процесу, передбачає як впровадження зарубіжного досвіду, так і використання вітчизняних здобутків. Освітні орієнтири вищого навчального педагогічного закладу базуються на традиціях, започаткованих у період становлення національної педагогічної науки. Історичний період початку ХХ століття відомий реформуванням освітньої системи та формуванням основ сучасної педагогіки, тому ідеї вчених того часу зараз все більше досліджуються з метою вдосконалення навчального процесу у вітчизняних закладах освіти.

Використовуються здобутки відомих педагогів (С. Ананьїна, М. Даденкова, Г. Костюка, К. Лебединцева, О. Музиченка, Д. Ніколенка, С. Чавдарова), а також спадщина недостатньо досліджених науковців (В. Головківського, Д. Вознюка, М. Миронова, В. Петруся, О. Смалюги, Д. Шелухіна та ін.). Ці вчені були викладачами провідного педагогічного вишу – Київського інституту народної освіти (зараз НПУ імені М. П. Драгоманова).

Досвід українізації Київського ІНО в 20-х роках ХХ ст. викликає інтерес в останні десятиліття, оскільки знову актуалізувались такі проблеми, як створення підручників українською мовою, перехід на державну мову викладання, вдосконалення навчальних програм з українознавчих дисциплін, позбавлення ідеологічної складової в змісті освіти, формування в студентів

національного світогляду. Реалізуються ідеї організації гуртків з вивчення української мови та культури, досвід краєзнавчої роботи учнів та студентів [3], вивчаються маловідомі дотепер ідеї Д. Ніколенка, Г. Іваниці щодо українізації освітніх закладів, вдосконалення учбових програм. Актуальності набувають праці вчених, присвячені історії боротьби українців за національну освіту в умовах русифікації та ополячення, а також важливості об'єктивного викладу історії України в навчальній літературі. Науково-педагогічна діяльність репресованих викладачів (О. Дорошкевича, М. Зерова, Й. Гермайзе, Б. Манжоса, та ін.) частіше стає предметом дослідження українських істориків та педагогів.

Євроінтеграційний освітній процес вимагає змін в організації практичної підготовки майбутніх педагогів, зокрема вдосконалення якості педагогічної практики. Вивчається досвід у вирішенні проблеми організації практичної підготовки 20–50-х років, її наукове обґрунтування провідними вченими. Так, система поетапної неперервної педагогічної практики у загальноосвітніх школах, таборах відпочинку має в основі наукові розробки Т. Бугайко, Ф. Бугайко, Р. Барун, Г. Іваниці та ін. Впроваджуються також ідеї викладачів щодо забезпечення тіснішої співпраці вчителів з практикантами: участь у педагогічних радах, предметних семінарах, безпосередній обмін досвідом, обговорення методичних питань [1, с. 114–145; 2]. Таким чином студенти мають можливість ознайомитись з реальними умовами професійної діяльності вчителя.

Цінними з точки зору сучасності є ідеї викладача М. Тищенка щодо важливості індивідуального підходу студентів-практикантів до учнів (організація роботи з менш успішними у навчанні школярами, вивчення причин відставання, ведення щоденника спостережень тощо) з метою досягнення кращих результатів навчання. Особлива увага науковців та організаторів практики в сучасних педагогічних вишах зосереджена на проблемі підготовки

студентів виконання функції класного керівника, позакласній та позашкільній діяльності практикантів, яка активно розроблялась кафедрою педагогіки у 50-х роках [1, с.114–145].

Важливою темою для сучасної педагогічної науки наразі є проблема зміцнення здоров'я молоді, покращання фізичної підготовки та підвищення працездатності студентів [1, с.151–174]. У зв'язку з цим наукової цінності набувають експериментальні дослідження Г. Костюка та В. Помагайби щодо проблеми працездатності учнівського колективу в процесі навчання, які проводились наприкінці 20-х років. При вивченні проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку науковці використовують ідеї Я. Чепіги, який доводив, що фізичний розвиток є основою формування всіх сторін особистості дитини. Все більше вчених звертаються до питання розвитку фізичної культури у сім'ї (які активно досліджувались у 50-х роках), оскільки досвід засвідчує, що в більшості сучасних родин фізичне виховання дітей не займає пріоритетне місце. Як ніколи актуально в теперішніх умовах звучать думки професора А. Володимирського, сформульовані століття тому щодо негативних наслідків невикористання всіх можливостей людського організму у зв'язку з тим, що процеси автоматизації виробництва вимагають дедалі менше фізичної активності. Тому, щоб уникнути фізичної атрофії в майбутньому, варто якомога раніше починати турбуватись про фізичний розвиток дітей [1, с. 66–113].

Наукові пошуки вчених з проблем навчання та виховання молодших школярів базуються на ідеях та експериментальних дослідженнях К. Лебединцева, О. Музиченка, Я. Чепіги, в основі яких – особистісний підхід, принцип природовідповідності, зв'язку навчання з оточуючим середовищем, взаємозв'язку теорії та практики [3]. Їхні методичні розробки, підручники з мови та математики для молодшої школи вивчаються також студентами на заняттях з методики початкового навчання.

Отже, науково-педагогічні ідеї та діяльність викладачів першої половині ХХ століття характеризуються новаторським вирішенням освітніх проблем та ґрунтовною експериментальною основою, що стало базою для сучасного вдосконалення навчально-виховного процесу освітніх закладів та системи професійної підготовки майбутніх педагогів у цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. З історії наукових студій викладачів НПУ імені М. П. Драгоманова (до 180-річчя Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова) / за наук. ред. проф. Л. П. Вовк, О. С. Падалки; упор.: Л. П. Вовк, О. С. Падалка, О. В. Назаренко, О. В. Вознюк. (Серія: Наукова діяльність професорсько-викладацького складу НПУ імені М. П. Драгоманова: історія і сучасність). – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 362 с.
2. Матеріали про організацію та проведення практики та стажу студентів педагогічних вузів та технікумів України (11.11.1927–7.4.1930р.) – ЦДАВОВУУ, Ф. № 166, оп. 7, спр. 514, 222 арк.
3. Резолюція Київського бюро губкома КП(б)У від 2.8.24 р. до доповіді про Київський інститут народної освіти; звіти про роботу та бюлетні інституту. – ЦДАВОВУУ, Ф. № 166, оп. 4, спр. 634, 102 арк.